C/2024/6824

29.11.2024.

PADOMES IETEIKUMS

(2024. gada 21. oktobris)

par Ungārijas ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un strukturālo politiku

(C/2024/6824)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ([2]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([3]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm mehānisms palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([4]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Ungārija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī funkcionējošs vienotais tirgus, kas ir ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes attiecībā uz reformām un investīcijām, lai risinātu pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. Komisija 2024. gada 14. februārī nāca klajā ar paziņojumu "2024. gada ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju". Minētajā paziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas ir Eiropas vienotā tirgus priekšrocības un izaicinājumi, un tajā ir analizētas gada norises saskaņā ar deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(4) Komisija 2023. gada 21. novembrī pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kas attiecas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Ungāriju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Padome pieņēma Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([5]) ("2024. gada ieteikums par eurozonu") 2024. gada 12. aprīlī un Vienoto nodarbinātības ziņojumu 2024. gada 11. martā.

(5) Savienības jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Regulu (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību, grozīto Padomes Regulu (EK) Nr. 1467/97 ([6]) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES ([7]) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām. Jaunā ekonomikas pārvaldības satvara mērķis ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Jaunais ekonomikas pārvaldības satvars arī veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu apvienojumā ar efektīvāku un konsekventāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai savs valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot četrus vai piecus gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais sasaukuma laiks. Neto izdevumu ([8]) virzībai valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos ir jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt līdz trim gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānus, Komisija 2024. gada 21. jūnijā publicēja norādījumus par informāciju, kas dalībvalstīm jāsniedz savos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānos un gada progresa ziņojumos. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. un 36. pantu Komisija dalībvalstīm attiecīgā gadījumā nosūtīja atsauces trajektorijas un tehnisko informāciju. Dalībvalstīm savi valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni ir jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Saskaņā ar valsts tiesisko

([5]) Padomes Ieteikums (2024. gada 12. aprīlis) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

regulējumu dalībvalstis var apspriest savus vidēja termiņa plānu projektus ar savu valsts parlamentu, lūgt neatkarīgām fiskālajām iestādēm sniegt atzinumu, kā arī apspriesties ar sociālajiem partneriem un citām valsts ieinteresētajām personām.

(6) 2024. gadā Eiropas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi novērst visas problēmas, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas ir pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(7) Ungārija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu Komisijai iesniedza 2021. gada 11. maijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2022. gada 15. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu par Ungārijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([9]) un 2023. gada 8. decembrī grozīja šo lēmumu, ievērojot Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([10]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Ungārija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā.

(8) 2024. gada 30. aprīlī Ungārija iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un 2024. gada stabilitātes programmu, ievērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 ([11]) 8. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Ungārijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(9) 2024. gada 19. jūnijā Komisija publicēja 2024. gada ziņojumu par Ungāriju. Tajā tika izvērtēts, kā Ungārija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Ungārija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Ungārijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Ungāriju. Komisijas dienesti minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Ungārijas makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2024. gada aprīlī. Komisija 2024. gada 19. jūnijā secināja, ka Ungārijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Proti, Ungārija saskaras ar neaizsargātību, kas saistīta ar cenu radītu spiedienu un ārējā un valdības finansējuma vajadzībām, kas joprojām ir aktuālas, lai gan uzlabota ārējā vide ir mazinājusi dažus īstermiņa riskus. Lielais tekošā konta deficīts 2023. gadā tika novērsts, jo iekšzemes pieprasījums Ungārijas recesijas un zemāku enerģijas cenu dēļ samazinājās. Kopā ar stingrāku monetāro politiku minētie faktori palīdzēja samazināt ļoti augsto inflācijas līmeni. Tomēr pamatinflācija joprojām ir viena no augstākajām Savienībā, un vienības darbaspēka izmaksas ir turpinājušas strauji pieaugt, radot spiedienu uz konkurētspēju. Sagaidāms, ka, atjaunojoties iekšzemes pieprasījumam, 2024. gadā atkal būs neliels tekošā konta deficīts, savukārt ekonomika un tās ārējais finansējums joprojām ir pakļauts enerģijas cenu attīstībai un riska prēmijām. Tā kā procentu likmes palielinājās, mājokļu cenu pieaugums 2023. gadā palēninājās un pārmērīgi augstu novērtētās cenas samazinājās. Iepriekšējo gadu ekspansīvās politikas un vājākas izaugsmes nekā gaidīts 2023. gadā dēļ joprojām pastāv liels budžeta deficīts. Tiek prognozēts, ka deficīts nedaudz samazināsies, taču saglabāsies ievērojams un turpinās veicināt inflāciju un palielināt ārējo aizņēmumu vajadzības. Paredzams, ka valdības parāda attiecība pret IKP un procentu slogs joprojām būs augsts. Politikas progress ir bijis ierobežots visās jomās, jo īpaši fiskālajās un strukturālajās jomās, veicinot konstatēto neaizsargātību saglabāšanos. Fiskālā korekcija palīdzētu samazināt pamatinflāciju un stiprināt ārējo pozīciju, kā arī ierobežotu valsts parāda pieaugumu; šādas korekcijas pamatā vajadzētu būt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras uzsākšanai. Paredzams, ka atveseļošanas un

([9]) ST 15447/22 INIT un ST 15447/22 ADD 1.

([10]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 8. decembris), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2022. gada 15. decembris) par Ungārijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 15964/1/23 REV 1 un ST 15964/23 ADD 1).

([11]) Padomes Regula (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu (OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

noturības plāna savlaicīga un efektīva īstenošana palīdzēs mazināt neaizsargātību, kas tiktu pastiprināta, pakāpeniski izbeidzot kropļojošu intervenci tirgos un veicot reformas, kas atbalsta fiskālo konsolidāciju.

(11) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Ungārijas vispārējās valdības budžeta deficīts no 6,2 % no IKP 2022. gadā samazinājās līdz 6,7 % 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 74,1 % no IKP 2022. gada beigās palielinājās līdz 73,5 % 2023. gada beigās. Kā paziņots Komisijas 2023. gada 8. marta paziņojumā "Fiskālās politikas norādes 2024. gadam", Komisija veic priekšdarbus, lai sāktu uz deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām. Komisija 2024. gada 19. jūnijā pieņēma ziņojumu saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija novērtēts Ungārijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā pārsniedza atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka, ņemot vērā šo novērtējumu un pēc tā atzinuma izskatīšanas, kuru Ekonomikas un finanšu komiteja ir formulējusi, ievērojot Līguma 126. panta 4. punktu, Komisija plāno 2024. gada jūlijā ierosināt sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru attiecībā uz Ungāriju, iesakot Padomei pieņemt lēmumu saskaņā ar Līguma 126. panta 6. punktu, ar ko konstatē pārmērīga budžeta deficīta situāciju Ungārijā.

(12) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica ([12]) Ungārijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Tajā pašā laikā Padome Ungārijai ieteica būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Ungārijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja ([13]) 2023. gadā bija ekspansīva, proti, 4,7 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 1,7 % apmērā no IKP. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā atbilda Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Tomēr ir būtiski ņemt vērā, ka to lielā mērā noteica ļoti augstais neto izdevumu līmenis 2022. gadā salīdzinājumā ar 2023. gadu, tai skaitā vispārīgi izdevumi vairākās jomās, kas veicināja makroekonomisko nelīdzsvarotību un ko finansēja no neparedzētiem ieņēmumiem un nozaru nodokļiem, ko piemēroja galvenokārt uzņēmumiem enerģētikas, finanšu un mazumtirdzniecības nozarē. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 4,6 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu tas ir palielinājums par 0,2 procentpunktiem. Ungārija finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un enerģētiskās drošības jomā, piemēram, energoefektivitātes uzlabošanā un veselības aprūpes un izglītības digitalizācijā. Ungārija vēl nav iesniegusi maksājuma pieprasījumu saskaņā ar mehānismu.

(13) 2024. gada konverģences programmas budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 2,5 % un 2025. gadā par 4,1 %, savukārt inflācija, ko mēra, izmantojot saskaņotos patēriņa cenu indeksus (SPCI), 2024. gadā plānota 4,2 % apmērā un 2025. gadā 3,6 % apmērā. Sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 4,5 % no IKP 2024. gadā un būs 3,7 % no IKP 2025. gadā, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs samazinājusies līdz 73,2 % un 2025. gada beigās – līdz 72,1 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies līdz 2,9 % no IKP 2026. gadā, 2,4 % no IKP 2027. gadā un 1,9 % no IKP 2028. gadā. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības bilance 2026. gadā būs zemāka par Līgumā minēto deficīta atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Toties paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pakāpeniski samazināsies līdz 68,8 % 2026. gadā, līdz 66,0 % 2027. gadā un līdz 62,8 % 2028. gadā.

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 2,4 % un 2025. gadā par 3,5 %, un inflācija, ko mēra, izmantojot SPCI, 2024. gadā plānota 4,1 % apmērā un 2025. gadā 3,7 % apmērā.

([12]) Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Ungārijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 136. lpp.).

([13]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no Savienības budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(15) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 5,4 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās sasniegs 74,3 %. Deficīta samazinājums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo pakāpenisku nodokļu ieņēmumu atgūšanu, mazākus izdevumus par subsīdijām komunālo pakalpojumu uzņēmumiem par zaudējumiem, kas radušies mājokļu enerģijas cenu griestu dēļ, un publisko investīciju samazinājumu. Parāda attiecības pret IKP pieaugumu nosaka augsts nominālais deficīts, zemāks nominālā IKP pieaugums un papildu parādu palielinoši darījumi, piemēram, paredzamā Budapeštas lidostas iegāde, ko veic vispārējās valdības sektorā klasificētas struktūras, un *REPowerEU* aizdevumu atbalstīto finanšu instrumentu īstenošana. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja 2024. gadā būs bremzējoša (1,0 % no IKP).

(16) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,8 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,3 % no IKP 2023. gadā). No mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Ungārijas vispārējās valdības bilanci vai parādu. Paredzēts, ka no mehānisma aizdevumiem 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,4 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,0 % no IKP 2023. gadā).

(17) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica ([14]) Ungārijai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu ([15]) nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 4,4 %. Dalībvalstis tika aicinātas sava 2023. gada budžeta izpildes gaitā un 2024. gada budžeta plāna projektu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Ungārijas neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 3,6 % – tātad šis rādītājs pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu. Tomēr neto izdevumi 2023. gadā bija augstāki, nekā ieteikuma brīdī tika prognozēts (par 1,8 % no IKP). Ja neto izdevumi 2023. gadā būtu bijuši tādi, kādi tie tika prognozēti ieteikuma pieņemšanas laikā, attiecīgais neto izdevumu pieauguma temps 2024. gadā būtu bijis par 1,5 % augstāks no IKP nekā ieteiktais pieauguma temps. Tāpēc Komisija uzskata, ka ņemot vērā bāzes efektu, ko rada tas, ka 2023. gadā neto izdevumi bija lielāki, nekā plānots, pastāv risks, ka valsts finansētie neto primārie izdevumi pilnībā neatbildīs Padomes ieteikumam.

(18) Turklāt Padome ieteica Ungārijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī ieteica, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Ungārijai ir jānodrošina, ka šādi atbalsta pasākumi ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi enerģētikas atbalsta pasākumu aplēstās neto budžeta izmaksas ([16]) ir 1,6 % no IKP 2023. gadā, savukārt 2024. gadā tiek prognozētas 0,9 % līmenī un 2025. gadā – 0,4 % līmenī. Konkrēti, tiek pieņemts, ka 2024. un 2025. gadā paliks spēkā subsīdijas komunālo pakalpojumu uzņēmumiem par zaudējumiem, kas radušies mājokļu enerģijas cenu griestu dēļ. Ja attiecīgie ietaupījumi atbilstoši Padomes ieteikumam tiktu izmantoti valdības budžeta deficīta mazināšanai, minētās prognozes 2024. gadā nozīmētu fiskālo korekciju 0,6 % apmērā no IKP, savukārt neto valsts finansēto primāro izdevumu bremzējošā ietekme uz 2024. gada fiskālo nostāju būtu 1,9 % apmērā no IKP. Komisija neprognozē, ka enerģētikas ārkārtas atbalsta pasākumi tiks izbeigti pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Pastāv risks, ka tas neatbildīs Padomes ieteikumam. Tomēr netiek prognozēts, ka attiecīgie ietaupījumi tiks pilnībā izmantoti valdības budžeta deficīta samazināšanai. Tas atbilst Padomes ieteikumam. Lēsts, ka budžeta izmaksas par ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz neaizsargātām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, 2024. gadā būs 0,0 % apmērā no IKP (0,1 % 2023. gadā), un šo izmaksu daļa 0,0 % apmērā no IKP saglabās cenas signālu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti (0,1 % 2023. gadā).

(19) Padome turklāt Ungārijai ieteica arī saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas palielināsies no 4,6 % no IKP 2023. gadā līdz 4,0 % no IKP 2024. gadā. Tas lielā mērā ir saistīts ar samazinājumiem un valsts iestāžu paziņoto valsts finansēto investīciju projektu atlikšanu uz vēlāku laiku, ņemot vērā prognozēto lielo deficītu. Pastāv risks, ka tas neatbildīs Padomes ieteikumam. Paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no Savienības fondiem, tostarp no mehānisma dotācijām, palielināsies no 0,8 % no IKP 2023. gadā līdz 1,7 % no IKP

([14]) Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūliju) par Ungārijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2023. gada konverģences programmu (OV C 312, 1.9.2023., 155. lpp.).

([15]) Šī ietekme tiek noteikta kā vispārējās valdības primāro izdevumu izmaiņas, atskaitot i) diskrecionāro ieņēmumu pasākumu izmaiņu ietekmi uz budžetu, ii) vienreizējos izdevumus, iii) cikliskā bezdarba izdevumus un iv) no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret nominālā IKP potenciālā pieauguma vidēja termiņa (desmit gadu) vidējo rādītāju, izsakot kā attiecību pret nominālo IKP.

([16]) Tās atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

2024. gadā. Šis palielinājums ir saistīts ar prognozēto Savienības kohēzijas politikas finansējuma apguves pieaugumu 2020.–2027. gada plānošanas periodā un lielākiem izdevumiem saistībā ar mehānisma atbalstītajām investīcijām.

(20) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņēmumu, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 4,5 % no IKP. Deficīta samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo lielākus ieņēmumus no pievienotās vērtības nodokļa un iedzīvotāju ienākuma nodokļa, pateicoties spēcīgākai izaugsmei, vēl lielākam subsīdiju samazinājumam komunālo pakalpojumu uzņēmumiem par zaudējumiem, kas radušies mājokļu enerģijas cenu griestu dēļ, un mazākiem procentu izdevumiem, jo samazinājās kupona maksājumi par inflācijai piesaistītajām privātpersonu un MVU obligācijām. Tajā pašā laikā paredzētajai negaidītas papildu peļņas un konkrētām nozarēm uzliekamo pagaidu nodokļu, kas tiek iekasēti kopš 2022. gada, pakāpeniskai atcelšanai saskaņā ar to turpināmības klauzulām būs parādu palielinoša ietekme. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās nedaudz samazināsies līdz 73,8 %. Piesardzīgai fiskālajai politikai vajadzētu palīdzēt samazināt pamatinfl āciju, kas ievērojami pārsniedz Savienības vidējo rādītāju un saglabājoties varētu izraisīt konkurētspējas zudumu, kā arī veicināt ārējās pozīcijas stiprināšanu.

(21) Trūkumi budžeta plānošanā un izpildē ir palielinājuši fiskālās politikas ekspansīvo ietekmi un papildinājuši pašreizējās makroekonomikas problēmas. Ļoti agrīnā gada budžetu pieņemšana laikposmā no 2016. gada līdz 2023. gadam samazināja makroekonomisko un budžeta prognožu ticamību. Dažādi budžeta elastības noteikumi un lielas budžeta rezerves ir ļāvušas veikt lielākus diskrecionāros izdevumus. Bieži vien *ad hoc* lēmumi par izdevumiem pieņemti finanšu gada beigās vai ar valdības dekrētu tie ieviesti visa gada gaitā bez pienācīgas parlamentārās uzraudzības un sabiedriskās apspriešanas, tādējādi savukārt mazinot budžeta pārredzamību. Valsts budžeta struktūra nav nodrošinājusi piesardzīgāku fiskālo nostāju, jo ir trūkumi valsts fiskālo noteikumu struktūrā, jo īpaši noteikums par parādu ar procikliskuma iezīmēm un vidēja termiņa budžeta plānojuma vāja izpilde, ko vēl papildus vājina īpašie "apdraudējuma stāvokļa" režīma noteikumi. Bieža un būtiska fiskālo mērķu pārskatīšana ir mazinājusi budžeta kā tirgus dalībnieku pamata lomu un radījusi šaubas par vidēja termiņa fiskālo plānu ticamību. Ja vidēja termiņa fiskālās politikas plānošana tiek balstīta uz daudzgadu izdevumu maksimālajiem apjomiem, kā noteikts pārskatītajos Savienības fiskālajos noteikumos, tas var palīdzēt novērst fiskālās politikas ekspansīvo tendenci. Valsts Fiskālās padomes efektivitāti publisko diskusiju vadīšanā par fiskālajiem jautājumiem joprojām ierobežo tās ierobežotās pilnvaras un resursi.

(22) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka minētās reformas un investīcijas palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Šajā īsajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Ungārijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Ungārijai ir svarīgi būtiski paātrināt reformu un investīciju īstenošanu, pirmkārt, ātri īstenojot pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ES finanšu interešu aizsardzību. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(23) Gatavojot kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatu, Ungārijai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ([17]) 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, ko atbalsta no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+), Kohēzijas fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF), cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz minētā pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā Savienības finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Ungārija ir panākusi progresu kohēzijas politikas programmu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, joprojām pastāv problēmas un ievērojamas sociālās un reģionālās atšķirības starp valsts vismazāk attīstītajiem un visvairāk attīstītajiem rajoniem, kā arī starp pilsētu un ārpuspilsētu teritorijām. Ļoti svarīgi paātrināt kohēzijas politikas īstenošanu un stiprināt administratīvo kapacitāti reģionālā līmenī. Programmās iekļautās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas. Ir īpaši svarīgi strauji īstenot investīcijas digitālās un zaļās pārkārtošanās jomā, tostarp digitālo pamatprasmju attīstībā, uzņēmumu digitālajā

([17]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

pārveidē, viedo pilsētu risinājumu, dabā balstītu un neto nulles emisiju tehnoloģiju ieviešanā un ūdens resursu apsaimniekošanā, kā arī taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos. Ungārijai būtu arī jāturpina darbs pie integrētas teritoriālās attīstības funkcionālajos apgabalos un vismazāk attīstītajos rajonos. Tāpat prioritāte joprojām ir investīciju īstenošana sociālajā iekļaušanā un nabadzības mazināšanā, koncentrējoties uz bērniem un vistrūcīgākajiem rajoniem, kā arī pamatprasmju visaptveroša stiprināšana un piekļuves uzlabošana kvalitatīvai vispārējai izglītībai un mūžizglītībai. Šajā sakarā joprojām svarīgas ir izglītības sistēmas strukturālās reformas, tostarp uzlabojot piekļuvi kvalitatīvai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, kā arī mērķtiecīgas darbības, lai risinātu darba tirgus problēmas neaizsargātām grupām un veidotu sociālo partneru spējas. Lai Ungārija varētu pilnībā izmantot kohēzijas politikas līdzekļus, ir jāatrisina neatrisinātie jautājumi par veicinošajiem nosacījumiem un vispārējo nosacītības režīmu.

(24) Kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatīšanas kontekstā jomas, kurām jāpievērš lielāka uzmanība, ir vajadzība risināt enerģētisko nabadzību un paaudžu nabadzību, izmantojot integrētus intervences pasākumus, īpašu uzmanību pievēršot vismazāk attīstītajiem rajoniem un pašvaldībām, kā arī nepieciešamība stiprināt pārvaldību un viedās specializācijas stratēģijas diferencēšanu. Ungārija varētu izmantot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/795 ([18]), lai veicinātu investīcijas dziļās un digitālās tehnoloģijās (piemēram, lietu internets, lielie dati un mākslīgais intelekts), tīrās un resursefektīvās tehnoloģijās (piemēram, atjaunīgā enerģija un ģeotermālā enerģija) un biotehnoloģijās (farmaceitiskie līdzekļi un zāles), vienlaikus arī ieguldot prasmēs un kvalifikācijās, kas vajadzīgas, lai apmierinātu darbaspēka pieprasījumu šajās nozarēs.

(25) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas risinātas atveseļošanas un noturības plānā un citos ES fondos, Ungārija saskaras ar vairākām papildu problēmām saistībā ar uzņēmējdarbības vidi, prasmju līmeni un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu integrāciju darba tirgū, sociālo palīdzību un sociālo dialogu, kā arī atkarību no Krievijas fosilā kurināmā.

(26) Uzņēmējdarbības vide turpināja pasliktināties, galvenokārt tāpēc, ka pieaug valsts iejaukšanās ekonomikā un bieži tiek veiktas *ad hoc* izmaiņas tiesiskajā regulējumā. Ungārijas sniegums attiecībā uz rādītājiem, ar kuriem mēra konkurētspēju un regulējuma kvalitāti, ir slikts. Lielais nodokļu skaits 2024. gadā palielinājās. Pēdējos gados ir palielinājies nozarei specifisku nodokļu skaits, ko iekasē no konkrētām nozarēm un uzņēmumiem. Minētie nodokļi bieži vien ir nozarēs, kurās ārvalstu īpašumtiesiskā dalība ir liela (piemēram, mazumtirdzniecība, cementa, celtniecības un keramikas materiāli), radot nesamērīgu slogu attiecīgajiem uzņēmumiem un ietekmējot vienoto tirgu. Uzņēmumi sūdzas par nevienlīdzīgu attieksmi un patvaļu, kad iestādes veic administratīvās pārbaudes vai lemj par atļaujām. Pastāv vispārējs uzskats, ka dažādie valsts intervences pasākumi tiek izmantoti, lai piespiestu ārvalstu īpašniekus pārdot savus uzņēmumus, tādējādi veicinot tādu valsts mēroga līderu izveidi, kuri piesaistīti valdībai vai publiskām iestādēm. Valdība arvien biežāk paziņo, ka daži investīciju projekti ir "stratēģiski svarīgi valsts ekonomikai", lai paātrinātu un atvieglotu administratīvo procesu. Valdības izmantotie kritēriji nav pārredzami, un tos nevar apstrīdēt tiesā. Valdība turpina izmantot savas pilnvaras, lai noteiktus darījumus atbrīvotu no apvienošanās kontroles. Minēto atbrīvojumu kritēriji nav pārredzami, un nepastāv oficiāla procedūra to apstrīdēšanai. Valdība arī turpina plaši izmantot savas pilnvaras izdot ārkārtas dekrētus saskaņā ar "apdraudējuma stāvokļa" režīmu. Daudzi no minētajiem dekrētiem, šķiet, nav saistīti ar minēto ārkārtas situāciju, kas vājina juridisko noteiktību un traucē normālu uzņēmējdarbību.

(27) Neraugoties uz dažām attiecīgām iniciatīvām un augsto vispārējo nodarbinātības līmeni, dažas nelabvēlīgā situācijā esošas grupas, piemēram, cilvēki ar zemu izglītību, romi un personas ar invaliditāti, joprojām saskaras ar šķēršļiem, kas kavē piekļuvi prasmju pilnveides iespējām un ienākšanu darba tirgū. Tās pašas nelabvēlīgā situācijā esošās grupas mēdz būt arī ar vājām pamatprasmēm skolā, mēdz priekšlaicīgi pamest skolu, kļūst par bezdarbniekiem vai ekonomiski neaktīvām personām un reti iestājas augstākās izglītības iestādēs. Nevienlīdzība sakņojas izglītības sistēmas organizācijā, ko raksturo sociāli un ekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu koncentrācija noteiktās skolās. Laikposmā no 2014. gada līdz 2022. gadam ievērojamas Savienības kohēzijas politikas līdzekļu summas tika piešķirtas, lai novērstu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un īstenotu aktīvus darba tirgus pasākumus. Lai gan mazkvalificētu darbinieku un romu nodarbinātības līmenis šajā periodā ievērojami palielinājās, tas joprojām ir daudz zemāks nekā vispārējais nodarbinātības līmenis. Personu ar invaliditāti nodarbinātības līmeņa atšķirības joprojām ir krietni virs Savienības vidējā rādītāja. Vairākas nozares saskaras ar prasmju trūkumu, tāpēc Ungārijai ir grūti pārorientēt savu ekonomiku uz augstas pievienotās vērtības izaugsmes modeli. Terciārās izglītības absolventu īpatsvars ir viens no zemākajiem Savienībā, un tas rada grūtības apmierināt augošo pieprasījumu pēc augsti

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (*STEP*) un groza Direktīvu 2003/87/EK un Regulas (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 un (ES) 2021/241 (OV L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

kvalificēta darbaspēka. Bezdarbnieka pabalstu īsais ilgums apgrūtina cilvēku dalību pārkvalifikācijā un prasmju pilnveidē un apgrūtina iespējas atrast atbilstošākas darbvietas, kas varētu uzlabot ražīgumu un konkurētspēju. Lai gan pēdējos gados ir ievērojami palielinājies ārvalstu darba ņēmēju skaits, tas, iespējams, pilnībā neapmierina to nozaru vajadzības, kuras saskaras ar prasmju un darbaspēka trūkumu.

(28) Pēdējos desmit gados nabadzības rādītāji ir ievērojami uzlabojušies atbilstoši nodarbinātības līmeņa pieaugumam. Tomēr smagas materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītājs joprojām ir viens no augstākajiem Savienībā un ir pasliktinājies bērnu un romu vidū un attālos reģionos. Lai gan sociālo pārvedumu ietekme uz nabadzības samazināšanos joprojām ir salīdzināma ar citām dalībvalstīm, tā pēdējos gados ir samazinājusies. Neraugoties uz augstas inflācijas ekonomisko vidi, daži sociālie pabalsti, piemēram, minimālie ienākumi, ģimenes pabalsti un ģimenes nodokļu atvieglojumi, nomināli nav mainījušies. Minimālie ienākumi un bezdarbnieka pabalsti ir vieni no nepietiekamākajiem Savienībā. Kopējais nodokļu slogs zemu atalgotiem darba ņēmējiem un paļaušanās uz pievienotās vērtības nodokli ir augsta, un tas nesamērīgi ietekmē iedzīvotāju grupas ar zemiem ienākumiem attiecībā uz neprogresīvo vienotas likmes iedzīvotāju ienākuma nodokli. To cilvēku īpatsvars, kuri vairāk nekā 40 % no saviem mājsaimniecības ienākumiem tērē mājokļa izmaksām, ir palielinājies arī inflācijas, enerģijas un mājokļu cenu kāpuma un mērķtiecīgu atbalsta pasākumu trūkuma dēļ. Minēto problēmu risināšana arī palīdzētu atbalstīt augšupēju sociālo konverģenci atbilstoši Komisijas otrā posma analīzei, kuras pamatā ir 2024. gadā sāktās sociālās konverģences sistēmas iezīmes. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 3. panta 3. punkta b) apakšpunktu Eiropas pusgads ietver nodarbinātības pamatnostādņu īstenošanas uzraudzību, ko veic Komisija, cita starpā izmantojot satvaru sociālās konverģences risku identificēšanai.

(29) Neraugoties uz dažiem uzlabojumiem, sociālais dialogs joprojām ir vājš un sadrumstalots. Trīspusējam forumam privātajā sektorā, kurā ietilpst valdība, arodbiedrības un darba devēju apvienības, ir ierobežotas iespējas ietekmēt vai mainīt valdības plānus. Ierobežots sociālais dialogs nostāda darbiniekus nelabvēlīgā situācijā, tostarp attiecībā uz darba samaksas noteikšanas sarunām, jo īpaši publiskajā sektorā. Atsevišķa nodarbinātības statusa noteikšana konkrētām publiskā sektora darbinieku grupām ir vājinājusi viņu spēju aizstāvēt savas kolektīvās intereses. Dažos gadījumos tas ir novedis pie tā, ka darba koplīgumi vairs nav spēkā un par tiem ir jāvienojas no jauna. Tādi pasākumi kā skolotāju tiesību streikot ierobežošana vai darba koplīguma slēgšanas sarunu atcelšana veselības aprūpes nozarē ir pakāpeniski samazinājuši darba ņēmēju tiesības. Jaunie tiesību akti par arodbiedrību dalības maksas iekasēšanu publiskajā sektorā varētu vēl vairāk mazināt arodbiedrību pārstāvību. Attiecīgajos forumos publiskajā sektorā 2023. gadā notika tikai viena sanāksme.

(30) Ungārija joprojām lielā mērā paļaujas uz fosilo kurināmo, un tās centieni palielināt enerģētisko drošību, pārvarot atkarību no Krievijas, ir gausi. Ungārijas atjaunīgo energoresursu īpatsvars 2023. gadā bija 25,7 %, kas ir par 18 procentpunktiem zemāks par Savienības vidējo rādītāju. Krievijas jēlnaftas un gāzes importa īpatsvars 2021. un 2023. gadā bija attiecīgi 64 % un 75 %. Nafta un gāze veido divas trešdaļas no tās enerģijas patēriņa. Ungārijā ir viens no augstākajiem rādītājiem Savienībā attiecībā uz fosilā kurināmā subsīdiju īpatsvaru attiecībā pret IKP, ņemot vērā subsidētās enerģijas cenas mājsaimniecībām.

(31) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tās secinājumu par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1., 3. un 4. ieteikumā. 1. un 4. ieteikumā minētā politika palīdzēs novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar ārējā un valdības finansējuma vajadzībām un cenu spiedienu. 3. ieteikumā minētā politika palīdzēs novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar cenu spiedienu,

AR ŠO IESAKA Ungārijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Saskaņā ar reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām ierobežot neto izdevumu pieaugumu ([19]) 2025. gadā tiktāl, ka tas cita starpā atbilst ticamai lejupvērstai vispārējās valdības parāda trajektorijai vidējā termiņā, un samazināt vispārējās valdības budžeta deficītu, lai tuvotos Līgumā noteiktajai atsauces vērtībai, kas ir 3 % no IKP. Līdz 2024./2025. gada apkures sezonai izbeigt enerģētikas ārkārtas atbalsta pasākumus. Lai nodrošinātu fiskālās un ārējās pozīcijas ilgtspēju, efektīvi koordinēt un skaidri norobežot makroekonomikas politiku. Pakāpeniski atcelt atlikušos cenu un procentu likmju griestus, lai mazinātu kropļojošu ietekmi un veicinātu monetārās politikas raitu transmisiju. Atbalsta pasākumus mājokļu nozarē vērst uz

([19]) Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktu "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot procentu izdevumus, diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem. Stiprināt vidēja termiņa budžeta struktūru, pielāgot gada budžetu sagatavošanu budžeta gadam un ierobežot rīcības brīvību gada budžetu īstenošanā.

2. Ņemot vērā ieilgušo kavēšanos, ievērojami paātrināt kohēzijas politikas programmu un atveseļošanas un noturības plāna, tostarp *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam, ātri īstenojot nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību, un atrisinot neatrisinātos jautājumus par veicinošiem nosacījumiem. Kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatīšanas kontekstā arī turpmāk koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, īstenojot pasākumus, lai efektīvāk risinātu nabadzības problēmu, uzmanību pievēršot enerģētiskajai nabadzībai un vismazāk attīstītajiem rajoniem un pašvaldībām, un lai uzlabotu viedās specializācijas stratēģiju, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas iniciatīvas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

3. Sistemātiski piemērojot konkurences pārbaudi komercdarījumiem un samazinot ārkārtas pasākumu izmantošanu līdz noteikti nepieciešamajam līmenim saskaņā ar vienotā tirgus un tiesiskuma principiem, uzlabot tiesisko regulējumu un konkurenci produktu tirgu un pakalpojumu sniegšanas jomā, izvairoties no patvaļīgas administratīvas iejaukšanās un īpaši pielāgotu tiesību aktu selektīvas izmantošanas, kas sniedz nepamatotas priekšrocības konkrētiem uzņēmumiem vai nostāda tos neizdevīgā stāvoklī. Uzlabot sociālās palīdzības un bezdarbnieka pabalstu adekvātumu. Uzlabot iegūtās izglītības līmeni un piekļuvi efektīviem aktīva darba tirgus pasākumiem, jo īpaši prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visneizdevīgākajā stāvoklī esošām grupām, un nodrošināt efektīvu sociālo dialogu.

4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā, straujāk dažādot gāzes piegādes, lai tās nenāktu no Krievijas, un veikt pasākumus, lai pakāpeniski izbeigtu fosilā kurināmā subsīdijas.

Luksemburgā, 2024. gada 21. oktobrī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

NAGY I.